

Posudek na bakalářskou práci Anny Bálkové

Práce vznikala poměrně dlouho a ocenil jsem ochotu autorky ji několikrát upravovat a doplňovat. Myslím, že v současné verzi je to koncizní a velmi dobrý text. Po stručném úvodu, ve kterém se nastiňuje žánr detektivky, připomínají se její „pravidla hry“ i Todorovo rozdělení na román s tajemstvím, černý román a román s napětím, přistupuje práce k vlastnímu tématu: analýze tří souborů próz Josefa Škvoreckého. Jde o Smutek poručíka Borůvky, Konec poručíka Borůvky a Hříchy pro pátera Knoxe. Protože v popředí zájmu je postava poručíka Borůvky, v poslední knize jde jen o první a poslední povídku. Následuje kapitola věnovaná filmovým adaptacím, tedy filmu tří režisérů Zločin v dívčí škole, jehož zvláštností je, že byl natočen rok před vydáním knižní předlohy Smutek poručíka Borůvky, a dvěma částem televizního seriálu Hříchy pro pátera Knoxe, které odpovídají dvěma zmíněným povídkám.

Na otázku položenou v úvodu, zda lze Borůvku považovat za Velkého detektiva, odpovídá Anna Bálková, že v podstatě ano, zejména v prvních dvou knihách. Borůvkovi k ideálu chybí fyzická dokonalost (zde by mohl být následovníkem Vachkova detektiva Klubíčka, naznačují to již neheroická jména obou) a také to, že při řešení jednoho případu jej zaslepí náklonnost k mladé kolegyni. Jinak je tomu v Hříších pro pátera Knoxe. Zde nachází podstatné stopy zločinu zpěvačka Eva Adamová, Borůvka není hlavní postavou a pohybuje se na hranici mezi Velkým detektivem a „watsonem“. Žánrově patří většina těchto Škvoreckého próz pod román s tajemstvím. Povídka Piráti, v níž se Borůvka postaví proti politické policii, dopomůže hledanému muži k útěku a je pak odsouzen do vězení, má rysy černého románu.

Práce však přesahuje tuto intenci. Anna Bálková sleduje kupříkladu prehistorii postavy Borůvky v povídce uveřejněné již v roce 1963 ve sborníku Taneční hudba a jazz. Všimá si různé kompoziční a narativní struktury jednotlivých knih. Připomíná narážky na Vaculíkův projev na sjezdu spisovatelů i na „májový malér s Gusmanem“ (aluze na Ginsberga), což předpokládá dobrou znalost dobového kulturního kontextu. Dokáže interpretovat odlišnou sociálně komunikační situaci, v níž vznikaly ještě v socialistickém Československu povídky Smutek poručíka Borůvky (1966, fakticky vyšly až 1967; to, že film podle nich byl natočen již 1965 se zdá nasvědčovat, že jejich vydání v Mladé frontě nebylo zcela bez problémů), od situace v exilu, kdy Škvorecký v letech 1973 až 1975 psal druhou borůvkovskou knihu. Zde hrají mnohem výraznější roli kritické narážky na režim. A konečně i třetí komunikační situaci po listopadu 1989, kdy vznikla televizní adaptace Hříchů pro pátera Knoxe. V ní se už jevila nadbytečná postava horlivého a ideově dogmatického vyšetřovatele, jakým byl Málek i Pudil. Nahradil je nadporučík Švestka, který se z „watsona“ stal rovnocenným spolupracovníkem hlavního hrdiny.

Za další pozitivní rys práce považuji to, že se autorka nebojí vyjádřit se kriticky vůči interpretacím Škvoreckého knih i filmovým adaptacím. Týká se to dobové recenze Fedora Soldana v Kulturní tvorbě i pozdější monografie Heleny Koskové. Ve filmu Smrt na jehle konstatuje, že vztahy mezi postavami nejsou tak psychologicky propracované jako v knize, ve

filmu Třetí vrchol trojúhelníků považuje kupení nových motivů ve srovnání s knižní předlohou za překombinované.

Práce je přehledně rozčleněna a dobře napsána. Drobné stylistické a pravopisné chyby jsou výjimečné (např. na s. 15 „Fedor“ místo Fedor Soldan; „krále majálesu“ na s. 19 vs. „návštěvu Majálesu“ na s. 31; „a tak plně spatřujeme dvě dějové roviny“ na s. 30).

Celkově práce nejen splňuje, ale i překračuje nároky kladené na bakalářské práce. Jako školitel ji doporučuji k obhajobě a navrhuji známku 1.

4. 6. 2015

Jiří Holý